

Kjak

Óli Mikkelsen
lækni

Sjúklingurin í fokus ella lokalpolitikkur!

Í bløðunum 19. og 20. januar hevur Aksel Johanne- sen eina grein við heitinum: sjúklingurin í fokus.

Tá tú hevur lisið nakrar reglur stendur:

“Sum landsstýrismaður í heilsumálum skal eg sláa fast, at eingin ivi skal verða um, at okkara heilsuverk altíð stremlar eftir at fylgja fakligum tilmælum frá danska Heilsustýrinum”.

Longu í næstu reglunum sigur hann, at vit ikki kunnu brúka tilmælið frá heilsu- stýrinum. Ført verður fram, at tá vit við 50.000 fólkom ikki hava upptøkugrundarlag fyri einum sjúkrahúsi, skulu vit útbyggja trý sjúkrahús. Gamla føroyska sjúkrahús- lógin sigur trý sjúkrahús. Nú skal lógin fylgjast, trý sjúkra- hús á trimum matriklum.

Við hjálp frá Hans Paula Strøm hevur Aksel fingið játtan til landsumfatandi endurvenjingardeild og rygg- ambulatorium á Klaksvíkar Sjúkrahúsi, játtað eftir krøv- um frá lokalpolitikarum.

Nú skal urologisk serdeild skipast í Klaksvík. Ráðgeving er frá føroyskum urologi sum arbeiðir í Aalborg. – Lat okkum síggja hesa tilráðing! Sjálvur arbeiðdi eg á narkosudeildini á Aalborg Sygehus Nord hálvtfjórða ár frá 1969 til 1973. Urologisk deild fyri Aalborg og økið rundanum var har, so stórus partur av arbeiðnum á skurðeildini var urologi.

Sjúkrahúsini í Danmark komu í ræsshaf.

Í nógv ár vóru tvey sløg av sjúkrahúsum: Amtsygehus og Kommunehospital, tey

vóru ofta stutt frá hvørjum øðrum.

Í Aalborg vóru nakrir hundrað metrar millum hesi sjúkrahús.

Tá vitanin um sjúkur og sjúkuviðgerð øktist í stórum, riggar hetta ikki longur, og sjúkrahúsini vórðu lögð undir sama “reiðari”.

Tá eg arbeiðdi í Aalborg, var eg mitt í hesum rembing- um. Sjúkhúsini høvdu skift navn til Aalborg Sygehus Nord og Aalborg Sygehus Syd.

Nú stinga serdeildirnar seg upp, og verða býttar millum sjúkrahúsini. Meðan eg arbeiðdi har, fingi vit hjartadeild og lungakirurgi. Aðrar deildar fóru á Aalborg Sygehus Syd.

Nú er sperðil í. Serdeild- irnar verða býttar sundur

á tvey øki, sum lógu nær saman; men ov langt var ímillum, til at samstarvið millum deildirnar kundi verða nøktandi.

Longu tá vóru ætlanir frammi um at samla ser- deildirnar á Aalborg Sygehus Syd.

Í Aarhus varð skorið íggjøgnum, nýtt sjúkrahús bygt: Skeiby Sygehus.

Fara vit nú at leggja serdeildirnar í Føroyum út á trý sjúkrahús, koyra vit sjúkrahúsverkið eini 40 ár aftur í tíðina og spurningurin verður, um vit makta at arbeiða okkum uppáftur.

Útbyggið Landssjúkra- húsið, tí tað er betri fyri sjúklingarnar og bíligari fyri samfelagið, enn at senda ov nógvur sjúklingar av landinum.

Hetta segði ríkisumboðs- maðurin Niels Bendzen fyri meira enn 30 árum síðani.

Niels Bendzen var júst komin úr danska ministeri- inum og hevði arbeiðt við SJÚKRAHÚSMÁLUM Í TØTTUM SAMSTARVI VIÐ DANSKA HEILSUSTÝRIÐ.

Eg sigi ikki, at einki framstig er hent á Lands- sjúkrahúsinum; men kostnað- urin av at senda sjúklingar av landinum veksur við rúkandi ferð, er nú langt omanfyri 100 milliónir um árið.

Hava vit ikki gjørt ov lítið við at útbyggja Landssjúkrahúsið?

Hvat sigur ráðgevin hjá Aksel Johannesen um figgjar- stýring. Hans Pauli Strøm helt fyrilestur í læknafelagn- um, tá hann var heilsumála- ráðharri. Hans Pauli hevði

lisið ritgerð frá búskapar- frøðingi um penganýtslu í heilsuverkinum. Niðurstøðan varð, at tað er púra ógjørlegt at gera øllum til vildar, og at neyðugt er at stýra játtanum við skili og fastari hond.

Við at útbyggja trý sjúkra- hús í Føroyum verður ringt at fáa nakað at rigga. Sjálvt føroyskir læknar koma ikki heimaftur.

Manningin verður konsu- lentar við høgari løn, og fyri føroyska samfelagið er tað, at tveita pengar út í annan heim.

Sjúkhúsverkið má ikki sindrast av lokalpolitikki.

Latið okkum royna at fylgja við tíðini og eftir førimuni fjálga um Landssjúkrahúsið, tí tað er tað besta og bíligasta fyri okkum øll.

Rannvá Egholm
rannva@roddin.fo

Tekur MMR okkum ungu í álvara?

Næmingar skulu skriva nógvur føroyskar stilar íggjøgnum skúlaárið í framhaldsdeildini. Bæði í áttanda og níggjunda flokki. Viðhvørt leita lærararnir fram til tey gomlu stílheftini, tí úrvalið av stílheftum er heldur fátækt. Evnini í teimum gomlu stílheftunum eru ikki altíð viðkomandi fyri ungdóm í dag, og móguleikarnir at skriva ein góðan stíl eru tí ofta skerdir. Í skrivligum royndum verða gomul stílhefti tibetur ikki nýtt. Ja, tibetur er kanska skeiva orðið, tí tað so at siga góða, nýggja og viðkomandi stílheftið er alt annað enn á rættari kós, og bráðliga leingist einum aftur til tað svart/hvíta stílheftið frá 90'unum.

Nógvir spurningar verða

settir um føroyska skúlan, skúlaskipanina og Pisa- úrslitini. Mentamálaráðið sigur, at vánaligi fakleikin hjá føroyskum næmingum ikki skal skapa ótta, men heldur takast sum eina avbjóðing. Skúlaskipanin broytist, kanningar verða gjørdar, og alsamt roynir mann at finna orsøkina til, hví føroyskir næmingar klára seg so illa. Men kann tað vera, at ein partur av orsøkini situr í Mentamálaráðnum sjálvum? Hvussu kann verða sagt við okkum ungu, at vit eru ov dovin, eru ov lítið málrættað og ikki taka skúlan í álvara, tá MMR ikki tekur okkum í álvara?

“Nýggju og spennandi” stílevnini
Hesa vikuna hevur fram-

haldsdeildin og Nám-X í Eysturskúlanum í Havn verið til skrivligar royndir. Eg gangi í 9. flokki, og týsdagin, tá ið vit skuldu skriva føroyskan stíl, kom bráðliga ein kend kensla fram. Tað var sama kenslan, sum eg fekk, tá ið vit í 6. flokki vóru í landsroynd í føroyskum. Tað var kenslan av, at onkur helt okkum fyri gjøldur.

Skriva um títt frítíðarítriv, skriva um tín yndisfilm og skriva um talentkappingar? Hvat eru tað fyri evni at koyra í eitt stílhefti til 9. flokk? Ja, at skriva føroyskan stíl týsdagin var ein sonn avbjóðing. Ikki tí at evnini vóru torfør, men tí at tey vóru so heilt av leið vánalig.

Eitt stílhefti skal hava evni, ið raka allar málbólkar í einum vanligum føroyskum

9. flokki. Evni til teir fakliga veiku næmingarnar, evni til miðal næmingin og evni til tann sterka næmingin. Her skal sigast, at einasti málbólkur, ið var raktur, var lægsti felagsnevnrin. T.v.s. tey, ið altíð leyppa upp um garðin, har hann er lægstur. Tey, ið aldri gera sær ómak við skúlan og ikki leggja petti í, um stílurin verður góður ella vánaligur.

Vantandi hugflog og vitan innan fyri, hvat er viðkomandi fyri ungdóm er orsøkin til hetta. Tað er lítill nýhugsan í stílevnunum og einki nýfunnið tilfar. Tekst- urin til eitt stílevni er antin úr eini bók, eini blaðgrein ella onkrum øðrum líknandi. Tá ið tað er so einfalt at seta eitt stílhefti saman við tilfari, mann so at siga fær givið upp

í hendurnar, hví eru tey so so heilt ótrúliga vánalig?

Vanliga eru tey ensku og donsku stílheftini betri enn tey føroysku. Men til hesa royndina vóru móguleikarnir at skriva ein góðan stíl ógvuliga skerdir, og tað var ringt at finna eitt hósandi evni at skriva um.

Føroyskir næmingar troysttir av at skriva um happing

Happing er ein stórus og afturvendandi trupulleiki í fólaskúlanum. Nógvir eru teir næmingarnir, ið líða undir hørðu avleiðingunum av happing. Nógv verður tosað um happing í skúlanum fyri at fyrbyggja tí og koma tí til lívs. Eisini er happing eitt heitt og afturvendandi evni í stílheftum, so afturvendandi,

at tað er í nærum hvørjum einasta stílhefti. Er hetta rætti máti at fyrbyggja happing? Eg ivist, tí á henda hátt at trútta happing niður í næmingar, ger, at teir lata oyruni aftur, bara teir hoyra orðið happing. Tað geri eg í øllum førum.

Hvat vænta tit av okkum?

Vánaligu stílevnini vísa, at einki verður væntað av okkum næmingum í framhaldsdeildini. Gloppið er bara alt ov stórt frá vánaligum stílevnum í framhaldsdeildini til miðnám, har mann skal viðgera og grein tekstir. Einasta, vit næmingar vilja, er at fáa góð, tíðarhósandi og spennandi stílevni. Tað skuldi ikki verið ov nógv at biðja um!